

„KNIHA MUSÍ BÝT SEKEROU NA ZAMRZLÉ MOŘE V NÁS.“ FRANZ KAFKA

SVĚT KNIHY PRAHA 24

29. MEZINÁRODNÍ KNIŽNÍ VELETRH A LITERÁRNÍ FESTIVAL
ČESTNÝ HOST: DAS BUCH – NĚMECKOJAZYČNÁ LITERATURA

23.—26. KVĚTNA 2024
VÝSTAVIŠTĚ PRAHA
HOLEŠOVICE

SVETKNIHY.CZ

Svět knihy Praha 2024

Do programu 29. ročníku mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha se promítlo sté výročí smrti Franze Kafky. Čestným hostem se stal tradiční festivalový projekt Das Buch, pro rok 2024 pod názvem Das Buch – německojazyčná literatura. V celé šíři představil autory a mluvčí Německa, Rakouska a Švýcarska.

Program věnovaný Kafkově výročí se zabíral jeho tvorbou i inspiracemi, jež z ní vycházejí. Odkaz pražského německy píšícího spisovatele se odrazil rovněž ve vizuálu a v mottu akce, jímž byl Kafkův citát: „*Kniha musí být sekerou na zamrzlé moře v nás.*“ Vedle prezentace literatury německojazyčných zemí pokračoval program podporující dětské čtenářství. Zavedená sekce Literatura jako hlas svobody poskytla prostor těm, kteří svobodně mluvit nemohou, a témata opět rezonovala se současnou společenskou a politickou situací ve světě, stejně jako program ukrajinské literatury, který nadále pomáhá ukrajinským uprchlíkům v udržování kontaktů s jejich jazykem a literaturou. Laureátkou Ceny Jiřího Theinera, jež oceňuje hlasy proti cenzuře a v boji za demokracii, se na dálku stala Elif Šhafaková. Na druhém ročníku programové sekce Central and East European Book Market se sešlo na 100 zahraničních i tuzemských profesionálů z knižního odvětví.

29. ročník mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha přilákal na Výstaviště Praha od čtvrtka 23. do neděle 26. května na 60 tisíc čtenářů.

ZVLÁŠTNÍ PODĚKOVÁNÍ

Za finanční podporu

Finanční podpora Central and East European Book Market

Záštity

Ing. Markéta Pekarová Adamová,
předsedkyně Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky
Mgr. Martin Baxa, ministr kultury
České republiky
doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.,
primátor hlavního města Prahy

Zahraníční partneři literárního festivalu

Culture Ireland
Evropská cena za literaturu
Evropská komise
Francouzský institut v Praze
Hochroth Minsk
Instituto Cervantes v Praze
Instituto Camões v Praze / Portugalské centrum v Praze

Institut Książki
Italský kulturní institut v Praze
Lisztův institut – Maďarské kulturní centrum Praha
Ministerstvo kultury Tchaj-wan
Nadace Hanse Seidela
Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt.
Polský institut v Praze
Rumunské ministerstvo kultury
Rumunský kulturní institut v Praze
Slovenské literárne centrum
Tchajpejská ekonomická a kulturní kancelář Praha
Velvyslanectví Arménské republiky
Velvyslanectví Dánského království
Velvyslanectví Finské republiky
Velvyslanectví Irska
Velvyslanectví Korejské republiky
Velvyslanectví Kolumbijské republiky
Velvyslanectví Spojených států mexických
Velvyslanectví Norského království
Velvyslanectví Peruánské republiky
Velvyslanectví Portugalské republiky
Velvyslanectví Slovenské republiky
Velvyslanectví Španělska
Velvyslanectví Švédska
Velvyslanectví Ukrajiny

DAS BUCH

Goethe-Institut Česká republika
Rakouské kulturní fórum v Praze
Velvyslanectví Švýcarska

Partneři Central and East European Book Market

České literární centrum (MZK)
Frankfurtský knižní veletrh

Partneři Profesního fóra

Národní knihovna ČR, Sdružení knihoven ČR
Moravská zemská knihovna

Spolupracující organizace v ČR

Asociace vydavatelů audioknih
Česká centra
Česká sekce IBBY
České centrum Mezinárodního PEN klubu
Divadlo v Dlouhé
DOX – Centrum současného umění
Historický ústav AV ČR
Instit ut umění – Divadelní ústav
Jednota tlumočnicků a překladatelů
Kancelář Kreativní Evropa
Knihovna Václava Havla
Městská knihovna v Praze
Mi:Lü Publishing s.r.o.

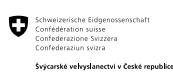
Muzeum literatury
Muzeum paměti XX. století
Nadační fond Arnošta Lustiga
Národní divadlo
Národní galerie v Praze
Národní muzeum
Národní technické muzeum
Obec překladatelů
Praha město literatury
Překladatelé Severu
Skandinávský dům
Univerzita Karlova
Ústav pro českou literaturu AV ČR
Ústav pro studium totalitních režimů

Organizátoři pořadů a partneři

kampaně Rosteme s knihou
Albatros Media a.s.
Atyp magazin
Baobab – GplusG
Fakescape, z.s.
Ivona Březinová
Jahoda – komunitní centrum
Klára Smolíková
Knihopásek festival – MĚK Mikulov
Nakladatelství Argo
Nakladatelství Labyrint & Raketa
Nakladatelství Meander
Nakladatelství Portál
Spolek Zaedno
Za sklem o.s.

Partneři

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

DRUHÝ ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO CEE BOOK MARKETU

Na programovou sekci Central and East European Book Market, konající se v pavilonu Bohemia v rámci mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha, dorazilo na 100 zahraničních i tuzemských profesionálů z knižního odvětví.

Letošní ročník zohlednil čestné hostování německy mluvících zemí na veletrhu a festivalu Svět knihy Praha – a to jak výrazným zastoupením nakladatelů z těchto zemí (celkem 30), tak zapojením tamních odborníků do diskuzních panelů. Cílem bylo reflektovat situaci knižního trhu v německy mluvících zemích ve vztahu ke středo- a východoevropskému trhu.

Ve dvou hlavních panelech, *Building Bridges: Exploring Intercultural Dialogue in Publishing a Bibliodiversity and Slow Publishing*, ale i během diskuzí u kulatého stolu zaznívaly velmi obdobné příklady ať už překážek, kterým dané trhy čelí, anebo úspěchů a fungujících schémát, kdy literatura pomáhá překlenovat rozdíly, spojovat a zlepšovat povědomí o citlivých otázkách.

Úplnou novinkou byl koncept *Book-to-Screen*, který bývá na zahraničních festivalech a veletrzích již běžnou součástí programu. Do besedy se za moderace Niki Théron z Frankfurter Buchmesse zapojil filmový producent Vratislav Šlajer a redaktorka německého nakladatelství zkušená v oblasti prodeje práv k filmovým adaptacím knih Frauke Kniffler.

Vzhledem k vysoké účasti nakladatelů dětských knih proběhla ve spolupráci s Českým literárním centrem také debata o produkci dět-

ské literatury z prostoru střední a východní Evropy ve vztahu k celosvětovému trhu. K tématu se vyjádřili jak zástupci velkých, tak malých nakladatelství z Čech i zahraničí.

S mimořádným nadšením se setkala byznysová část programu věnovaná B2B schůzkám. Ty byly koncipované do 2 odpoledních bloků, během nichž probíhala předem dohodnutá setkání mezi jednotlivými nakladateli a agenty. Opět se prokázalo, že navázání osobního kontaktu je naprosto zásadní. Zájem o schůzky projevili i zástupci z redaktorských a překladatelských řad nebo kulturních institucí a médií. Schůzky přinesly zkušené ovoce a v některých zemích se už vskutku začíná pracovat na nových překladech.

Po zbytek programu byl dostatek času na uvolněnou odbornou konverzaci a výměnu

HOSTOVÁNÍ ČESKA NA FRANKFURTSKÉM KNIŽNÍM VELETRHU 2026

Česká literatura symbolicky vyplula směrem na Frankfurtský knižní veletrh, kde bude čestným hostem v roce 2026.

Doprovodný program uplynulšího ročníku veletrhu Svět knihy Praha, který připravilo České literární centrum (ČLC) společně s Moravskou zemskou knihovnou, se proto soustředil na představení současných předních domácích autorek a autorů a posílení spolupráce s nakladateli z německy mluvících zemí. Profesionálové knižního průmyslu z Německa, Rakouska a Švýcarska se v Praze seznámili s aktuální českou knižní produkcí a setkali se s českými nakladateli, literárními agenty i překladateli.

pokračování na další straně

názorů, což hosté kvitovali s uspokojením a mnozí z nich již přislíbili účast i na příštím ročníku.

CEE Book Market tak splnil svou misi sloužit jako platforma k setkávání, výměně zkušeností a obchodu se zahraničními právy, což je něco, co k velkému mezinárodnímu veletrhu přirozeně patří. Zároveň se tato iniciativa zřetelně posunula vpřed a zapsala se do povědomí široké odborné veřejnosti v oblasti knižní kultury, a to v celoevropském měřítku.

JE DOBŘE, KDYŽ O SOBĚ NAVZÁJEM ČTEME

Přední slovenský spisovatel **SILVESTER LAVRÍK** a maďarský autor **PÁL ZÁVADA** se společně s překladatelkami **EVOU ANDREJČÁKOVOU** a **TÜNDE MÉSZÁROS** sešli v debatě na téma **Vyrovňávání se s minulostí v současné visegrádské literatuře**. Moderátorem setkání byl **Aleksander Kaczorowski**.

„Prožíváme problém rozpolcené společnosti. Zdá se vám, že v takové době má autor větší úkol? Že by literatura měla víc promlouvat?“ zeptal se v úvodu debaty Aleksander Kaczorowski. „Spisovatel se snaží pojmenovat to, jak žijeme, jak chceme žít, a je zodpovědný za to, jaká používá slova a jak působí na ty, kteří je čtou. Lehkovážně a nezodpovědně používaná slova ve veřejném prostoru nás vlastně posunulo do situace, kterou nyní prožíváme,“ řekl Silvester Lavrík. „Nechci svými knihami nikoho vychovávat, ale pokud moje slova iniciují diskusi ve společnosti, jsem samozřejmě rád,“ dodal Pál Závada. Překladatelka jeho knih Eva Andrejčáková připomněla, že už Zavadova kniha *Jadvízní polštář*, která líčí život a problémy slovenské vesnice v Maďarsku 20. století, a která vyšla v bouřlivých 90. letech, vyvolala velkou diskusi. „Byla to doba poznamenaná národnostními vášněmi a kniha se objevila jako světlo v tehdejšímarasmu. Každá z Pálových knih „šlape“ do problémů, které z historického hlediska nemáme zpracované.“ Silvester Lavrík přiznal, že i pro něj byla kniha *Jadvízní polštář* zábleskem v suchopárných letech. „Byl

Silvester Lavrík, Eva Andrejčáková, Pál Závada, Tünde Mészáros a Aleksander Kaczorowski

to velký zážitek,“ řekl a dodal, že Pál Závada, který je svým psaním rozkročený mezi Maďarskem a Slovenskem, dokazuje, jak moc jsou si obě země podobné. „Jsem rád, že ho můžeme považovat tak trochu za našeho spisovatele,“ řekl Silvester Lavrík. Pál Závada na to navázal slovy, že v našem regionu řešíme podobné problémy a je dobré, když o sobě navzájem čteme, když se lépe poznáváme. „Víme, proč bychom měli číst autory, kteří jsou z našeho regionu. Je skutečně třeba, abychom o sobě víc věděli,“ dodala překladatelka knih Silvestera Lavríka Tünde Mészáros a navázala tématem překladů maďarských a slovenských knih. „Silvesterova kniha *Nedělní šachy s Tisem* měla velký ohlas. Je dobře, že se takové knihy

překládají,“ řekla. Kniha líčí příběh dívky, která se osobně znala s někdejší slovenským prezidentem Tisem, politikem, který kolaboval se nacisty. Na pozadí hlavní zápletky vnímáme tehdejší život a náladu ve společnosti. Obecně si ale knihy ze zemí Visegrádu cestu na světový trh stále hledají. Nejsou překládány v takovém množství, jaké by si zasloužily, i když se situace v poslední době přece jen trochu zlepšila. Důvodem může být i fakt, že problémy, které náš region řeší a řeší, se vlivem médií stávají známými, a i čtenáři ze vzdálenějších zemí vnímají historické souvislosti, zajímají se o problematiku a tím pádem i o literaturu, která se dějinným událostem věnuje. Slova, že literatura spojuje, platí i v tomto případě.

DESET HRDINEK, KTERÉ UPRCHLY PŘED VÁLKOU NA UKRAJINĚ, INSPIRUJE SVÝMI PŘÍBĚHY

Cestou po Praze zaslechla **OKSANA MASLOVA** v tramvaji rozhovor dvou lidí. Neznámý cestující posílal všechny Ukrajince domů, prý jsou s nimi jen problémy a nikdo je tu nechce. Člověk naproti mu oponoval. „To mě přimělo hledat další informace. Zjistila jsem, že hned v roce 2022, kdy Česko přijalo největší množství uprchlíků z Ukrajiny, vrátili tito imigranti do českého rozpočtu 8 miliard korun,“ uvedla na začátku besedy spisovatelka. Díky tomuto rozhovoru pak vyšla kniha **Fénixové**, která přibližuje osudy Ukrajinek v Česku.

„Většinou sem směřovaly ženy s dětmi. Začala jsem se zajímat o to, kdo to je, jak je možné, že se během roku naučily nový jazyk a posunuly se z pozice válečných uprchlic do pozice někoho, kdo vrací peníze do rozpočtu,“ vysvětlovala Oksana Maslova. Pro svou knihu vyzpovídala na 200 žen a z nich vybrala 10 do své knihy. Šest hrdinek se pak představilo přímo na besedě.

Autorka prozradila, že po příchodu do Česka měla nutkavý pocit být užitečná. Založila telegramový kanál sdílela praktické informace o životě v České republice. Informace původně určené pouze pro přátele nabraly na popularitě. A mezi odběrateli se objevilo zmíněných 10 žen. „Můj vlastní příběh není pro knihu důležitý. V jejím centru pozornosti jsou ženy, které se dokázaly uplatnit například ve vědecké laboratoři, na divadelních prknech nebo v architektuře,“ dodala Maslova.

„Doufám, že naše příběhy budou poskytovat motivaci a další smysl ostatním Ukrajincům, kteří tu žijí, aby se nebáli něco říct, o něco požádat,“ uvedla zpěvačka Olga, jedna z hrdinek knihy **Fénixové**. Česko ji prý podle jejich slov moc baví.

„Pracuji ve škole s dětmi, kterým je kolem 12 let,“ vysvětlovala Anna, další z hrdinek, „občas se mě ptají, odkud znám angličtinu, když jsem z Ukrajiny. Byla bych ráda, kdyby tato kniha ukázala, že Ukrajinka automaticky neznamená uklízečka. Jsme vzdělaní, chytří

a zvládáme tu pokračovat v našich původních oborech.“

Všechny ženy děkovaly za podporu, které se jim při stěhování a zabydlování dostalo. A přály si, aby se kniha dostala mezi co nejvíce Ukrajinců, jimž by mohla přinést inspiraci. Českým čtenářům by pak podle jejich slov mohla ukázat nestereotypní pohled na Ukrajince prchající před válkou. „V krizi je kromě příběhů také kapitola Co dělat, když se nedá nic dělat. Jsou v ní recepty našich hrdinek na složité životní situace – a to nejen při útěku před válkou,“ doplňovala Oksana Maslova.

Na závěr hrdinky zdůrazňovaly, že v náročných situacích je nutné najít v sobě vnitřní motivaci, která člověka žene dál. A pokud není k nalezení, nebát se říct o pomoc – třeba terapeutovi – nebo se nebránit antidepressivům. „Tak velkou vnitřní sílu jako tyto hrdinky nemám, ale to, že tu sedíme, je důkaz, co všechno se může povést, když člověk napřímí své síly,“ uzavřela spisovatelka.

SVĚDECTVÍ BÁSNÍKA, KTERÝ JE VYDĚŠEN DĚNÍM

„Před dvěma lety byla v Praze na Světě knihy velká běloruská delegace. Měli jsme tu své stánoviště a mnoho různých setkání. Předpokládám, že letos tu Bělorusko reprezentují jenom já. Bělorusko jako by zmizelo z politické scény. Ale tragédie Běloruska pokračuje. Jsem vděčný, že mohu díky přátelům z Fondu Arnošta Lustiga tuto tragédii připomenout,“ uvedl besedu běloruský básník a disident **DMITRIJ STROCEV**.

Autour popsal, jak ho k psaní poetické reportáže přiměly okolnosti. Verše skládá více než 40 let. Věnoval se složitým metaforickým básním, na jejichž tvorbu potřeboval mnoho měsíců až let. Bylo pro něj důležité uslyšet ta správná slova. Jenomže uprostřed let 2000 až 2010 vtrhla ruská armáda do Gruzie a evropské události se daly do pohybu. „Pochopil

jsem, že tahle složitá metoda tvorby už není vhodná. A že se potřebuji vyjádřit zevnitř události. Nemám přitom čas hledat krásná slova. V tom okamžiku se otevřel internet a měl jsem možnost publikovat. Když jsme v roce 2020 začali chodit na demonstrace v Bělorusku, vracel jsem se domů celý rozechvělý a zapisoval jsem si okamžitě svoje dojmy,“ popisoval Strocev.

Večer prý rychle publikoval básně na Facebooku. A ráno zjistil, že už jsou přeložené do několika jazyků a sdílené různě po světě. Upozornil též, že se nejedná o novinářské svědectví, ale svědectví básníka, který je vyděšen tím, co se děje. Z těchto zážitků vznikla nová kniha s názvem **Poetická reportáž**.

Básník krátce popsal složitou situaci, jež v Bělorusku momentálně panuje. Musí prý často vysvětlovat, že jeho vlast je v dnešní

pokračování z předchozí strany

„Pro nás je důležité akcentovat na naší cestě do Frankfurtu význam středoevropského prostoru. Česká literatura a český knižní trh jsou do značné míry ovlivněny právě tímto fenoménem. Je proto logické, že jsme tento důraz položili jako základ našeho odborného programu na Světě knihy – opíráme se v něm o partnerství, která jsme už navázali, a pokoušíme se je prohloubit – o partnerství s německými, švýcarskými a rakouskými nakladateli. A zdá se mi, alespoň podle ohlasů, které jsme získali, že setkání bude zúročeno novými překlady z české literatury,“ uvádí **TOMÁŠ KUBÍČEK**, ředitel Moravské zemské knihovny, jež má hostování Česka na Frankfurtském knižním veletrhu na starosti.

Stěžejní část doprovodných akcí na Světě knihy Praha tvořila setkání v rámci Profesionálního fóra zaměřená na překlad a na self-publishing. Několik debat bylo věnovaných přímo čestnému hostování České republiky na Frankfurtském knižním veletrhu (FBM) v roce 2026. Přední autoři jako Radka Denemarková, Petr Hruška, Bianca Bellová nebo Jan Němec diskutovali o své tvorbě a možnostech naší prezentace v zahraničí.

Jedním z témat byla také práce překladatelů. Část programu se proto zaměřila na otázky, jak převádět dětské knihy z jednoho jazyka do druhého, aby se neztratil humor, hravost a napětí. Ve stejném bloku proběhla také debata představitelů zahraničních institucí patřících do sítě RECIT (European Literary Translation Centres Network), představen byl rovněž projekt na podporu překladatelů v roli literárních skautů ARCHIPELAGOS, do kterého je jako partnerská instituce zapojeno i ČLC.

V rámci příprav na zmíněné hostování ČR na Frankfurtském knižním veletrhu v roce 2026 a u příležitosti prezentace německojazyčné literatury na letošním Světě knihy pozvalo ČLC do Prahy ve spolupráci s FBM a svazy nakladatelů ze Švýcarska a Rakouska dvaadvacet zástupců ze sedmnácti nakladatelství. Pozvání přijalo celkem sedm nakladatelských domů z Německa (Aviva, Ceeolpress, Hanser Kinder- und Jugendbuchverlag, Kiwi, Reprodukt, Suhrkamp, Vollandund Quist), pět z Rakouska (Achse Verlag, Czernin Verlag, Jugendbuchverlag, Leykam, Picus) a pět ze Švýcarska (Diogenes, Geparden, Helvetiq, Kommode, Nord-süd).
Zdroj ČLC – MZK

době také okupovaná. Teror, který provádí zločinná vláda vůči svému vlastnímu obyvatelstvu, by nebyl možný bez posvěcení ruské vlády. „Desetitisíce lidí jsou ve vězení, stovky tisíc lidí musely zemi opustit. Tisíce Bělorusů vstoupily do ukrajinské armády a bojují tam za svobodu. A my do osvobození Ukrajinců vkládáme naději,“ řekl Dmitrij Strocev.

Básník momentálně žije v emigraci v Berlíně. Je to pro něj těžká osobní zkouška, protože svou domovinu má velice rád. Podařilo se mu však založit nakladatelství a v rámci něj vydat 15 knih běloruských autorů. Knihy vyrábí sám ručně na základě předchozí objednávky.

Dmitrij Strocev přednesl několik svých básní v ruštině, běloruštině i ukrajinštině.

KAFKA V KOSTCE

Kafka v kostce je kniha, v níž Franze Kafku a jeho dílo svébytným způsobem představil rakouský komiksový autor **NICOLAS MAHLER**. Na veletrhu mu ji pomohl prezentovat spisovatel **JAROSLAV RUDIŠ** a překladatelka **MICHAELA ŠKULTÉTY**.

Setkání tří zajímavých osobností se odvíjelo pod vlajkou čestného hosta veletrhu projektu *Das Buch*, a bylo tedy vedeno v němčině i češtině. Česko-německého moderování se ujal Jaroslav Rudiš, který sám tvoří v obou jazycích. S Nicolasem Mahlerem je poji společná práce. „Udělalí jsme spolu komiks **Noční chodci**, což je procházka Prahou od hospody k hospodě. Vyšel nejdřív německy, pak česky, a i v dalších jazycích,“ řekl Jaroslav Rudiš. Jejich spolupráce přerostla v přátelství. „Chodíme spolu ve Vídni na řízek,“ smáli se oba. Kniha *Kafka v kostce* je specifickým počinem. Je to útlá kniha, v níž je Kafkův život a dílo vylíčeno prostřednictvím citátů, úryvků z knih, dopisů a Nicolasových komiksových kreseb. „Kniha vyšla už loni v listopadu, tedy ještě dřív, než začal tzv. Kafkův rok. Dalo se čekat, že publikací k jeho výročí bude hodně. Já jsem ale byl první,“ smál se Nicolas. „Musel jsem načíst Kafkovy texty, deníky, hodně pramenů. Bylo to dost náročné. Objevil jsem při tom několik

Nicolas Mahler, Jaroslav Rudiš a Michaela Škultěty

zajímavostí. Třeba to, že se s Maxem Brodem rozhodli napsat bestseller jen proto, aby Kafka unikl nudné kancelářské práci. Plánovali vydat i levné průvodce, kde by byla uvedena nejlevnější hospoda a hotel v regionu. Z jejich dopisů vyplývá, že tenhle nápad opravdu chtěli dotáhnout.“ Překladatelka Michaela Škultěty se pak musela poprat s nelehkým překladem, protože věty byly vytrženy z kontextu. „Vyhledávala jsem použité citáty v českých překladech. Většina Kafkových prací má více překladů, takže jsem se snažila vybírat ten nejlepší. Třeba Kafkův dopis otci byl jednou přeložen s oslovením milý tatínku a jindy milý otče. Protože Kafkův vztah k otci byl odměřený, vybrala jsem druhé oslovení. Strávila jsem s tím hodně času.“ Lidé možná nevědí, že Kafka sám kreslil, a komiksově pojednání jeho života by ho tedy možná

potěšilo. „Jeho výtvarné práce jsou dostupné a objevily se i nějaké nové kresby. Pár motivů mě inspirovalo,“ přiznal Nicolas Mahler.

Všichni tři řečníci se pak zamýšleli mimo jiné nad tím, čím to je, že se Kafka pořád čte, že jeho dílo má stále co říct. „Protože je to něco úplně jiného než ostatní literatura. Pokud hledáme smysl nebo nesmysl tohoto světa, v Kafkovi ho najdeme,“ řekla Michaela Škultěty. „Pro mě má Kafka neskutečnou náladu, umí do literatury projektovat život,“ dodal Jaroslav Rudiš a Nicolas Mahler přidal vtipnou historku: „Jezdím hodně po školách a pobavil mě dotaz jednoho studenta, proč musí číst Kafkovo dílo, když on sám ho chtěl zničit, protože mu nepřipadalo dobré.“ Naštěstí jeho dílo tu zůstalo a můžeme si ho připomenout právě i díky knize *Kafka v kostce*.

KNIHA JE ORGANICKÉ MÉDIUM

Švýcarský spisovatel **PETER STAMM**, belgický filolog a spisovatel **STEFAN HERTMANS** a dramaturg festivalu Svět knihy Praha **GUILLAUME BASSET** se v programu nazvaném *Mezi kladivem a sekerou zamýšleli nad citátem Franze Kafky a mottem letošního ročníku veletrhu: „Kniha musí být sekerou na zamrzlé moře v nás.“*

Otázka k diskusi zněla, zda spíše než Kafkovou sekerou, nepíše spisovatel Nietzscheho kladivem, není tím, kdo trpělivě zkoumá minulost, zákulisí, iluze vztahů a jejich tajemství.

„Já mám pocit, že smysl Kafkova citátu je tvrdou metaforou. Říká, že musíte v lidech rozbíjet led, abyste se dostali do jejich nitra. A můžete toho dosáhnout knihou,“ řekl Peter Stamm.

Guillaume Baset doplnil jeho slova otázkou, zda je psaní způsobem, jak se dostat i sám k sobě. „Určitě. Kdykoli jsem něco o světě pochopil, bylo to díky literatuře. Je to nejlepší způsob, jak se dobrat nitra sebe a světa,“ dodal Peter Stamm. „Myslím, že v podstatě každá kniha je určitá analýza nás samotných, nás autorů,“ přidal se k debatě Stefan Hertmans.

Guillaume Basseta zajímalo, zda oba přítomní autoři souhlasí s tím, že spisovatel může být sám překvapen tím, co napsal. Peter Stamm odpověděl, že právě ty momenty, kdy ho napadne vinout příběh jinak, než jak původně zamýšlel, ho baví nejvíce. „Jednou jsem po první třetině knihy nechal hlavní postavy zemřít. Řekl jsem si proč ne a udělal jsem to. Původně jsem to ale nezamýšlel.“ Stefan Hertmans dodal, že si mnozí lidé myslí, že spisovatelé svými hrdiny manipulují, ale tak to není. „V okamžiku, kdy jsem si to uvědomil, osvobodilo mě to.“ Guillaume Basset položil oběma autorům další otázku, a sice, jak poznají, že kniha je

hotová, že už na ní nic nedokáží vylepšit. „Myslím, že není nikdy dokončená,“ odpověděl Peter Stamm. „Její život po vydání pokračuje.“ Další otázka zněla: Která kniha pro vás udělala to, co naznačuje Kafka v citátu? Peter Stamm uvedl knihu Alberta Camuse *Cizinec* a Stefan Hertmans zmínil autora Rainera Maria Rilkeho. Diskutovalo se i o tom, zda na některou z knih, které přítomní autoři napsali, reagovali čtenáři v duchu Kafkova citátu, tedy, že se jich příběh dotkl tak, že „rozbil jejich vnitřní led“. „Jedna žena mi napsala, že na základě mé knihy se rozvedla s manželem, protože pochopila, co je na jejich vztahu špatného. Ne, že bych si přál něčí rozvod, ale v tomhle případě kniha té ženě pomohla, vysvobodila ji,“ vzpomínal Peter Stamm. Stefan Hertmans přidal příběh o knize, kterou napsal na základě zápisů svého dědečka z první světové války, a kdy se mu ozval čtenář s tím, že i jeho dědeček bojoval v první světové válce a na základě jeho knihy začal po jeho minulosti pátrat. „Našel jeho zápisky a představte si, že můj dědeček zachránil toho jeho. Řekl mi, že kdyby nebylo mého dědečka, on by tu nebyl. To byl silný okamžik.“

Zajímavá otázka vyvstala, zda „hlas knihy“ v ní zůstává i při překladu, zda se neztrácí. „Jsem šťastný, že je tolik knih překládáno, ale komunikaci s překladateli nemám moc rád. Nicméně musíme zůstat v kontaktu,“ odpověděl Peter Stamm. „Moje úcta k překladateli je velká. Vždycky, když se se mnou spojí, má spoustu otázek, zajímá ho třeba dialekt, různé drobnosti. Rozhodně se snaží ten můj hlas zachovat, předat tak, jak jsem chtěl,“ dodal Stefan Hertmans. Jako odpověď na úvodní otázku a uzavření debaty zaznělo, že kniha je organické médium, není tedy ani kladivem ani sekerou.

ANTIHRDINOVÉ MĚ PŘITAHUJÍ

Alexis „Matz“ Nolent

ALEXIS „MATZ“ NOLENT je komiksový autor, spolupracuje s tvůrci počítačových her a napsal knihu. Loni se však jeho jméno intenzivně zmiňovalo v souvislosti s filmovým snímkem Davida Finchera *Zabiják*. Nolent je totiž autorem komiksové předlohy.

„S Davidem Fincherem jsem o *Zabijáku* mluvil před 15 lety. Řekl mi svou představu a tu jsem loni viděl ve výsledném filmu. Je to film o hrdinovi, který si něco neustále nalhá. To, jakým způsobem se film vyvíjí, mi přijde velmi chytré. A když mi Fincher popsal svůj záměr konce filmu, říkal jsem si, že to mělo napadnout mě,“ smál se na besedě francouzský tvůrce.

Spolu s ním zasedli za mikrofony kromě moderátora z nakladatelství Crew také autor komiksů, scénárista a spisovatel Štěpán

pokračování na další straně

„MÝM TÉMATEM JE EMPATIE,“ ŘÍKÁ IRSKÝ AUTOR JOHN BOYNE

John Boyne

„*Dřív žádné dělení knih na dětskou, young adult a podobně neexistovalo. Byly prostě knihy a lidé tolik neřešili, zda jsou určité vyloženy pro ně. Také si myslím, že by spisovatel neměl mít při psaní tolik v hlavě svou cílovou skupinu,*“ uvedl hned v úvodu čtvrtého setkání irský spisovatel **JOHN BOYNE**, který se na jednom pódiu setkal s ilustrátorkou **MARTO KELBL**. Společně probírali téma queer literatury v souvislosti s mladými čtenáři.

Marto Kelbl je autorkou publikace *Ani holka, ani kluk* tematizující život nebinárních a trans lidí. Jde o první český psanou knihu na toto téma, která byla nominovaná na cenu Magnesia Litera. John Boyne, autor bestselleru *Chlapec v pruhovaném pyžamu*, vydal v roce 2020 knížku *Můj brácha se jmenuje Jessica*, v níž popisuje tranzici staršího sourozence hlavního hrdiny.

V publiku mimo jiné zasedl Marek Torčík, letošní laureát Magnesia Litera, jehož román *Rozložíš paměť* se taktéž věnuje LGBTQ+ tematicce.

„*Když jsem vyrůstal v Irsku, nebyla tehdy téměř žádná šance sehnat knihu s queer postavami. Ve chvíli, kdy jsem pak nějakou takovou*

konečně četl, přišlo mi to neuvěřitelné. Poprvé jsem viděl reprezentaci sama sebe v literatuře!“ svěřil se Boyne. Marto Kelbl zatím podle svých slov nenašla dílo, s nímž by se plně identifikovala: „*Vybírám si spíš střípky, než že by se mnou zarezonovalo něco jako celek. Dnes už příběhů s LGBTQ+ tematikou přibývá, ale je jich potřeba víc.*“

Autorka také dodala, že by bylo dobré více vyvážit situace, v nichž se queer postavy ocitají. „*V LGBTQ+ příbězích, které jsem dřív četla nebo viděla, hodně dominovalo například AIDS. Vzbuzovalo to ve mně obavy, že moje budoucnost je smrt a smutek. Myslím, že je důležité popisovat i radost, humor nebo prostě normální obyčejné dny.*“

V české literatuře je podle Kelbl kromě těchto témat také například prostor pro romské nebo vietnamské příběhy.

John Boyne zmínil nepříjemnou odezvu, kterou na svou knihu *Můj brácha se jmenuje Jessica*, zaznamenal. Knihu prý napsal mimo jiné díky rozhovorům se svou kamarádkou, která tranzici sama prošla. „*Některé lidé mi vyčítali, že hlavní postava je malý kluk – a ne Jessica. Nebo že píšu o tomto tématu, i když mě samotného se netýká. Jenomže hlavní téma mé knihy není gender nebo sexualita, je to empatie, soucit, láska. Stejně tak jako Chlapec v pruhovaném pyžamu není o holocaustu, ale o přátelství,*“ vysvětloval Boyne. Jeho čtenářskou a literární dráhu prý formovali spisovatelé Jonathan Coe a Sarah Waters, které spisovatel doporučoval mladému publiku.

Na závěr přidal Boyne radu pro mladé čtenáře a návštěvníky besedy: „*Nechte plavat online. Nemusíte přece všechno sdílet. Na světě jsou zajímavější věci. Asi zním jako starý člověk, ale přijde mi dobré netravit tolik času na internetu.*“ Podle jeho názoru je prostředí sociálních sítí a diskuzních fór nejhorší pro ženy. Komentující, ale někdy i novináři jsou vůči ženám brutální, komentují nevybíravě jejich těla i životní rozhodnutí. Marto Kelbl měla radu pro dospělé: „*Pokud za vámi přijde dítě nebo dospívající, ukažte snahu a pokuste se porozumět všemu tomu, co se vám dítě snaží říct. Neodbyvejte je.*“

GIAN MARCO GRIFFI A JEHO ZÁDRHELY

Zajímavé autorsko-nakladatelsko-překladačské setkání se odehrálo nad knihou **GIAN MARCA GRIFFIHO Zádrhely**.

Diváky v zaplněném sále přivítal ředitel italského kulturního institutu v Praze, který vzdvihl velmi dobrou spolupráci mezi Českou republikou a Itálií a představil hlavní tři řečníky programu. Těmi byli spisovatel Gian Marco Griffi, nakladatelka a překladatelka Alice Flemrová a překladatelka Sára Rodová, které spojila právě knihy *Zádrhely*. Alice Flemrová má na svém kontě mnoho překladů, ale v případě této knihy se stala nakladatelkou. „*Gian Marca jsem objevila díky románu Mexické železnice, který se stal italskou literární událostí roku 2022. Líbila se mi jeho vášně, zaujetí pro literaturu i to, jak využívá fantazie,*“ vysvětlila Alice Flemrová, proč si k vydání vybrala právě knihu *Zádrhely*. Jde o sbírku povídek, které jsou propojeny postavami i místem, kde se

odehrávají. Nejde tedy o jednotlivé příběhy, ale o jakýsi „povídkový román“. „*Povídky jsem psal už s myšlenkou, že budou tvořit celek,*“ dodával Gian Marco Griffi. Velkou roli hraje v příbězích kraj Monferrat a tamní obyvatelé, odkud ale Gian Marco odbíhá i do Mexika nebo Turkmenistánu, míst, která nikdy nenaštil. K jejich vykreslení použil fantazii, někdy je to tedy popis hodně bizarní. „*Baví mě psát o místech, která jsem nenavštívil. Někde informace si samozřejmě dohledám, ale jinak se nechám vést postavou, kterou tam umístím.*“ Mezi zeměmi, o nichž Gian Marco v knize píše, je i Česká republika. „*Českou literaturu jsem objevil díky knize Nesnesitelná lehkost bytí. Pak jsem se zamiloval do Hrabala a Haška. Líbí se mi, jak vyprávějí příběhy, jejich humor, iro-*

pokračování z předchozí strany

Kopřiva a režisér a producent Matěj Chlupáček. „*Komiks je nejlepší výchozí materiál pro filmy díky své obrazové složce a způsobu vyprávění příběhů. Na rozdíl například od počítačových her je to pro film velmi přirozené médium,*“ uvedl Kopřiva. Chlupáček prozradil, že má rád díla ovlivněná komiksy, jako je například snímek *Život Adèle* nebo seriál HBO *Watchmen*.

„*Při adaptaci pro film je důležité, aby tvůrci zůstali věrní duchu předlohy. Nikdy ale nežádám, abych byl součástí prací na filmu. Filmaři si musí dílo vystavět podle sebe,*“ zdůraznil Alexis „Matz“ Nolent a dodal, že řada filmů je lepších než jejich literární předloha. Stejný názor sdíleli i ostatní hosté. „*Filmaři musí najít klíč k tomu, co v komiksu funguje, a musí odhalit filmové prostředky, aby mohli tenhle unikátní úhel převést do filmové řeči,*“ dodal Štěpán Kopřiva. Matěj Chlupáček popsal z pozice filmaře, co mu při práci na filmech vyhovuje: „*Jsem vždy rád, když je autor u toho a když pomáhá pracovat na filmu. Ale film není kopie literatury, funguje na základě jiných pravidel.*“

Snímek *Zabiják* prý Chlupáček viděl v kině v New Yorku, kam si koupil poslední vstupenku, protože sál byl jinak vyprodaný. „*Bylo zajímavé sledovat reakci amerického publika. Líbilo se mi, že film zachoval esenci komiksu,*“ řekl. Kopřiva ocenil, že film zůstal věrný rozdílu mezi představou, kterou o sobě hrdina má, a jeho jednáním.

Nolent se zamyslel také nad tím, jak přistupovat k antihrdinům, jakým nájemný vrah ze *Zabijáka* je. „*Uvědomil jsem si, že mě antihrdinové přitahují. V jejich příbězích je totiž víc konfliktu. Tématem všech mých příběhů je svédomí. Kdybych psal o pozitivních hrdinech, nebylo by nic z toho tak výrazné,*“ uvedl francouzský spisovatel. Přiznal též, že nemá rád, když jsou zloději a vrazi ztvárňováni jako cool a krásní lidé. „*Taková představa je prostě čirá fantazie. Když jsem byl mladý, zažil jsem v Paříži přepadení v bance. Nikdo a nic z toho nebylo cool,*“ dodal.

Štěpán Kopřiva připustil, že své antihrdiny rád vede k odpovědnosti za své chování. Je podle něj zajímavé, zda se s následky svých činů vyrovnají a případně jak. Matěj Chlupáček uvedl, že detektivky rád bere jako nástroj k nalákání publika. Později však v příběhu detektivní zápletku ztrácí a přechází do dramatu.

„*Matz*“ na závěr popsal také svou práci na počítačových hrách, která je mnohem obsáhlejší a méně svobodná než jeho vlastní tvorba komiksů. Dodal také, že ho ovlivňuje cokoli, co dělá. „*Burroughs řekl, že spisovatel pracuje 24 hodin denně. Myslím, že je to naprostá pravda,*“ uzavřel autor.

nie a to, jak líčí i tragické věci s vtipem.“ Právě spisovatelům, kteří ho přiměli nejprve ke čtení a pak i k psaní, složil Gian Marco v závěru debaty hold. „*Literatura je pro mě nadšením, vášní, stal jsem se spisovatelem díky tomu, co jsem v životě přečetl, a za to budu vždycky děkovat. Všechno, co jsem přečetl, přispělo k tomu, že jsem takový spisovatel, jaký jsem.*“

ARMÉNI SE UMÍ SMÁT SKRZE SLZY

Arménská spisovatelka **NARINE ABGARJANOVÁ** prožila válku, píše o nelehkých věcech, ale neztrácí humor, o čemž svědčila beseda, při níž svou pozitivní energií „nakazila“ i diváky.

Kateřina Šimová, Radka Lubilina, Narine Abgarjanová

Narine vzpomínala na své dětství v Arménii, kdy spokojeně ukusovala babiččín silně namazaný chléb, sedávala na stromě a dívala se na svět z výšky. Pak její život rozbořila válka o Náhorní Karabach a ona zažila bídu, hlad, strach. Její povídkový soubor **Žít dál** vypovídá o tom, že i po hrozných událostech je třeba se zvednout a znovu žít. „Je to kniha o válce, kterou jsem sama zažila. Víím, co to znamená být uprchlík, víím, co je hlad, co je blokáda, chlad... Chtěla jsem napsat o lidech, kteří válku přežili, chtěla jsem, aby to skončilo nadějí,“ vysvětlovala. Narine píše v ruštině, přestože je rodilá Arménka. „Kdybych neodjela do Ruska, nejspíš bych vůbec nepsala. Začala jsem psát z velkého stesku po domově. A proč v rušti-

ně? Do Ruska jsem se přestěhovala, když mi bylo dvacet tři. Mohla jsem si zvolit, jestli budu psát rusky nebo arménsky, ale moje spisovná arménština byla horší než moje ruština. Rozhodla jsem se psát rusky, ale do textu jsem vložila arménské výrazy. Chtěla jsem, aby se tam díky tomu otiskl arménský kolorit, aby celkem zněl alespoň trochu arménsky. Snad se mi to podařilo, protože jsou čtenáři, kteří říkají, že píší arménsky v ruštině, což beru jako kompliment.“ Překladatelka Kateřina Šimová se svěřila, že přenést Narinin originální způsob psaní do češtiny nebylo vůbec jednoduché. „Snažila jsem se, aby překlad byl plynulý, takže jsem zahrhla vysvětlující poznámky pod čarou a slovníčky a všechno jsem zakomponovala do textu.

A to jsem si na sebe ušila bič, protože bylo těžké přeložit některé výrazy tak, aby byly pro čtenáře srozumitelné a zároveň abych zůstala věrná originálu. Vzpomínám si na jednu scénu z knihy **Tři jablka spadlá na zem**, kde z peří bílého páva na okraji propasti vyroste strom, který propast zasypává bílými květy, bobulemi a listím. Ten strom se v doslovném překladu jmenuje bobkovišeň. Ale tenhle výraz se mi vůbec nelíbil, nehodil se tam. Nakonec jsem tam ‚zasadila‘ střemchu. Milan Kundera říkal, že překlad je buď krásný nebo věrný. V tomto případě jsem se rozhodla pro krásný překlad, ale jinak překládám věrně,“ smála se Kateřina Šimová. Na její vyprávění navázala Narine vysvětlením, proč arménská pohádka končí tím, že ze stromu spadla zrovna tři jablka. „Ptala jsem se babičky a ona mi říkala, že to je odkaz na jablko z ráje. A proč jsou tři? Protože Arméni všechno zveličují,“ vysvětlovala s humorem Narine. „Arméni jsou tragikomický národ, umí se smát skrze slzy a umí si ze sebe udělat leg-raci. Říkáme třeba, že máme v Arménii velké moře, jen v něm není žádná voda.“ Když se z humoru přehoupala debata opět k vážnému tématu, k válce v Náhorním Karabachu, přiznala Narine, že psaní pro ni mělo terapeutický účinek. Ze stejného důvodu začala psát i její sestra, která dospívala v době války a kvůli psychickému traumatu nejen ona, ale mnoho jejich vrstevnic pak nemohlo otěhotnět. „Každá kniha má svůj čas. Já sama jsem žádnou neplánovala, to téma si mě našlo a já ho napsala,“ říkala. Vzhledem k tomu, že je Narine v současnosti nejčtenější arménskou autorkou, pomáhají její příběhy nejen jí samotné, ale mnoha Arménům, a díky překladům promlouvají i k dalším lidem na světě.

EXISTUJE CESTA, JAK SE VYROVNAT S RASISMEM?

Jaké to je být jiný, odlišovat se od většinové společnosti, vybočovat z davu, to jsou témata, kterým se ve svých knihách věnuje německá autorka s tureckými kořeny **FATMA AYDEMIROVÁ** i český autor **PATRIK BANGA**. Za přítomnosti překladatelky **VIKTORIE HANIŠOVÉ** se oba setkali, aby se podělili o zkušenosti, z nichž čerpali při práci na svých knihách.

Německá spisovatelka a novinářka Fatma Aydemirová debutovala v roce 2017 románem **Ellbogen** (Loket) a její německo-turecký generační román **Džinové** (přeložila Viktorie Hanišová), který představila českým čtenářům, se dostal do užšího výběru Německé knižní ceny. Novinář Patrik Banga přišel představit svou prvotinu **Skutečná cesta ven**, v níž líčí vzpomínky na dětství a dospívání v romské komunitě na pražském Žižkově v divokých devadesátkách.

„Když jsem se dozvěděla, že bych měla být moderátorkou této debaty, myslala jsem si, že Patrika Banga a Fatmu Aydemirovou nic nespojuje. Ale pak jsem zjistila, že mají naopak mnoho společného,“ řekla na úvod setkání překladatelka Viktorie Hanišová. Obou hostů se zeptala, zda jim vadí nálepka někoho, kdo je „jiný“. „Knižní byznys s takovými nálepkami často pracuje, aby na dané knihy upozornil, lépe je dostal ke čtenářům. Jsem na to zvyklá, neuráží mě to,“ odpověděla Fatma. „Já se ze škatulky ‚romský autor‘ asi nikdy nedostanu. Pořád jsou lidi, kteří mi pišou, že jsem příživník, že beru dávky, a klidně mi to pošlou na pracovní mail, z něhož jim snad musí být jasné, že nejsem příživník,

že pracuju. Na druhou stranu jsem živoucí důkaz, že vám lidé sice můžou dát nálepku, ale vy osobně z ní vyjít můžete a můžete uspět.“

Fatma vysvětlila, proč se její kniha jmenuje **Džinové**. „Džin je mytologická postava, která v islámském světě hraje důležitou roli. Je i v Koránu. Já se jí ale věnuji na základě pověstí, které se předávají v rodinách. Když uděláte určitou věc, vyvoláte džina, jehož se pak už nezbavíte. Líbí se mi představa, že je s námi v místnosti něco, co nevidíme. Džinové do mého světa patří, sdílejí ho s námi.“ Kniha Patrika Bangy také líčí svět, který je nebo byl pro jeho život typický. „Chtěl jsem zaznamenat dobu devadesátých let. Tehdy, když jste se jmenovali Čonka, Cina nebo Kováč, automaticky jste šli do zvláštní školy. Nemohli jste chodit na fotbal nebo se věnovat koničkům jako ostatní děti, prostě to nešlo. Zato jsme hodně času trávil na policejní stanici. Byl jsem zatčený sedmadvacetkrát a poprvé jsem stál u soudu v patnácti letech s tím, že jsem prý zmlátil neonacisty. Bylo to absurdní.“ Fatma svůj román také zasadila do devadesátých let. „Byla jsem dítě. Vyrůstala jsem na vesnici, kde nebyli žádní cizinci, takže jsme byli nápadní.

Na rozdíl od Patrikovy knihy ta moje není autobiografická, je to fiktivní příběh, v němž ale hraje roli spousta věcí, jež moje rodina zažila. Tehdy bylo běžné, že se v Německu zapalovaly domy, v nichž žily migrantské rodiny. Při jednom takovém útoku uhořelo patnáct lidí. Já si to pamatuju, ale v obecném povědomí to není. Známé jsou tři takové činy, ale je spousta útoků, které nikdy nebyly vyšetřeny. Zajímalo mě, co se stalo s lidmi, kteří přežili, jak to změnilo jejich vztahy.“ Protagonisté její knihy se s xenofobií vyrovnávají každý jinak. Jedna postava předstírá, že je Němka a obarví si kvůli tomu vlasy, druhá se naopak ke své kurdské národnosti hrdě hlásí. „Fascinovalo mě, jak členové jedné rodiny můžou vnímat rasismus úplně jinak. Sama nevím, jestli existuje nějaká správná cesta, jak se s ním vyrovnat.“ Patrik Banga na otázku, jestli se on sám s rasismem vyrovnal, odpověděl, že ne. „Pětsetkrát vám přijde hnusný mail a nenaštvete vás to a pak přijde jeden, který zaútočí tak, že se vás to dotkne. Tím pádem vím, že to zpracované nemám. Jakmile v práci řešíme něco, co by mohlo zaváznět rasismem, řeší to kolegyně Tereza, protože ji nikdo z rasismu neobviní. Mě, když třeba někomu smažu nevhodný příspěvek, hned obviní, že jsem rasista.“ Patrik sám sebe přirovnal k postavě z Fatminu románu, která je sice drzá, ale ví, kdy vzít „zpátečku“.

Lars Kepler či Alex Ahndoril, to jsou pseudonymy spisovatelské a manželské dvojice **Alexandry Coelho** a **Alexandra Ahndorilových**, kteří podepisovali své detektivní romány. / Lars Kepler or Alex Ahndoril are the pen names of authors and married couple **Alexandra Coelho** and **Alexander Ahndoril**, who signed their detective novels.

Německý spisovatel **Bernhard Schlink**, autor románu *Předčítač*, diskutoval o svém celoživotním díle. / German writer **Bernhard Schlink**, author of the novel *The Reader*, discussed his life's work.

Argentinský spisovatel **Juan Pablo Bertazza**, žijící nyní v České republice, přečetl úryvky ze své tvorby. / Argentinian writer **Juan Pablo Bertazza**, currently living in the Czech Republic, read excerpts from his work.

Julie Caplinová (vlevo) pokřtila překlad nové knihy *Vila v Itálii*. / **Julie Caplin** (on the left) launched and introduced her new book *A Villa with a View*.

Mariusz Szczygiel při prezentaci nové knihy *Fakta musí zatančit*. / **Mariusz Szczygiel** presented his new book *Fakty muszą zatańczyć* [*Facts Must Dance*].

Manželé **Wolfgang** a **Helene Beltracchi** vyprávěli vlastní příběh výjimečných padělatelů umění. / Married couple **Wolfgang** and **Helene Beltracchi** told their own story of exceptional art forgers.

SVĚT KNIHY PRAHA
BOOK WORLD PRAGUE
15.–18. 5. 2025
Čestný host: Portugalsko
Guest of Honour: Portugal